

Jorgos Seferis

Katkend valikkogust "Müütiline jutustus. Logiraamat III"

Uuskreeka keelest tõlkinud Kaarina Rein

Küprose detailed

Maalikunstnik Diamandisele

Alati oli seal pisike öökull,
roninud Agios Mamase ukse võtmele,
andunud pimesi päikese meele
siin või mujal, nüüd või vanasti –
sellise rütmiga tantsis sügis.
Inglid rullisid taeva lahti
ja kaarjate kulmudega kivikuju
konutas laisalt katusenurgal.

Siis tuli munk: pigimüts, lühike mungakuub, nahkvöö,
ja asus kaunistama pudelkõrvitsat.
Ta hakkas pihta kaelast: palmid, kalasoomused ja sõrmused.
Seejärel laias kämblas kõrvitsa punnis kõhtu hoides
liskas kelmist talumehe, kelmist kaupmehe, kelmist möldri ja keelepeksja;
siis lastevihkaja ja nunnarüüst loobunu;
ja äärele, peaaegu peitu, unetu ussi.

See kõik oli kena, juhuslik rongkäik.
Ent puust kaevuratas – *alakatin* –,
mis magas pähklipuu varjus
pooleldi vees ja pooleldi maa peal –
miks proovisid sa äratada seda?
Sa nägid, kuidas see oigas. Ja see karje,
mille tõid kuuldavale puu muistsed närvid –
miks ütlesid, et see on isamaa hääl?

Kutsun sind jumalanna nimel...

Õli liikmetel,

võib-olla rääsunud lehk
nagu selle kabeli
õlipressil siin,
nagu seismajäänud kivi
jämedates poorides.

Õli juustel,
mis paelaga pärjatud,
võib-olla teisedki lõhnad,
mida me ära ei tundnud,
vaesed ja rikkalikud,
ja kujukesed sõrmedel
pakkumas väikesi rindu.

Õli päikeses,
lehed võbisesid,
kui võõras seisatas
ja vaikus lasus
põlvede vahel.
Mündid kukkusid:
„Kutsun sind jumalanna nimel...”

Õli õlgadel
ja painduval pihal,
jalad rohuplekilised
ja see haav päikese käes,
kui õhtukellad kõlasid,
kui jutlesin kirikaias
sandiga.

Kuklia, november 1953

Helena

*TEUKROS: ...Saar Küpros meres, mille määras mulle siis
Apollon paigaks, linnal nimeks seal ju saab
me kodupaiga järgi antud Salamis.*

[---]

HELENA: Ei läinud Trooja randa ma, seal oli kuju vaid.

[---]

*SÕNUMITOOJA: Mis jutt?
Me vaevad pilve tõttu siis?*

„Platreses ei lase ööbikud sul magada.”

Uje ööbik lehtede hinguses,
sina, kes sa kingid metsa muusikalist jahedust
neile lahutatud kehadele ja hingedele,
kes teavad, et tagasi ei tule.
Pime hää, kes sa pilkases mälus kobades otsid
samme ja käeliigutusi – ma ei söandaks öelda suudlusi –
ning raevunud orjatarid kibedat märatsemist.

„Platreses ei lase ööbikud sul magada.”

Mis on Platres? Kes tunneb seda saart?
Elasin oma elu, kuuldes ennekuulmata nimesid:
uusi paiku, inimeste uusi hullusi
– või jumalate:
minu saatust, mis kõigub
Aiase viimase mõõga
ja teise Salamise vahel,
tõi mind siia sellesse kaardus randa.

Kuu

tõusis merest nagu Aphrodite –
varjas Amburi tähed, nüüd läheb ta otsima
Skorpioni südant ja teeb kõik teiseks.
Kus on tõde?
Ka mina olin sõjas ambur;
minu saatust – inimese oma, kes ei tabanud märki.

Ööbik, laulik,
ühel sarnasel ööl Proteuse rannas
kuulsid sind Sparta orjatarid ja tõid kuuldavale itku,
ja nende keskel – kes võinuks seda arvata – Helena!
Tema, keda me aastaid jahtisime Skamandrose kaldail.
Ta oli seal, kõrbe veerel; puudutasin teda, ta ütles mulle:
„See pole tõsi, pole tõsi,” hüüdis ta.
„Ma ei läinud sinisekäilasele laevale.
Pole iial astunud sangarlikku Troojasse.”

Kõrgelt võõratatud, päiksekuld juustes, ja see hoiak –
varjud ja naeratused igal pool
õlgadel, puusadel, põlvedel;
elav nahk ja silmad
pikkade ripsmetega –
selline oli ta seal jõesuudme kaldal.

Aga Troojas?

Troojas polnud midagi – ainult varjukuju.

Nõnda soovisid jumalad.

Ja Paris heitis end varju kõrvale, justkui olnuks see käegakatsutav olend;
ja meie lasime end Helena pärast kümme aastat tappa.

Suur valu oli laskunud Hellasele.

Nii palju kehi heidetud

mere lõugade vahele, maa lõugade vahele;

nii palju hingi

söödetud veskikividele nagu viljateri.

Ja jõed paisusid veremudas

üksnes linase lainetuse, pilve pärast,

liblika sööstu, luigesule pärast,

tühja särgi pärast – Helena pärast.

Aga mu vend?

Ööbik, ööbik, ööbik,

mis on jumal? mis pole jumal? ja mis on nende vahel?

„Platreses ei lase ööbikud sul magada.”

Pisarais lind

mere suudeldud Küprosel,

kel lubati mulle meenutada isamaad,

heitsin üksinda selle muinaslooga ankrusse,

kui on tõsi, et see on muinasjutt,

kui on tõsi, et inimesed ei haara jälle kinni

jumalate vanast pettusest;

kui on tõsi,

et aastate pärast keegi uus Teukros

või Aias või Priamos või Hekabe

või keegi tundmatu, nimetu,

kes nägi laipadest tulvil Skamandrost,

pole saatusest määratud kuulma

sõnumitoojaid, kes ilmuvad teatama,

et nii palju valu, nii suur osa elust

on kadunud kuristikku

tühja särgi pärast, Helena pärast.